

MUSTAQIL TA'LIM YORDAMIDA TALABALARNING YOZISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI (XORIJIY TIL VA ADABIYOTI YO'NALISHI MISOLIDA)

Kayumova Gulnoz Abduxalilovna

"Alfraganus University" NOTT Filologiya fakulteti Tillarni o'qitish

markazi o'qituvchisi

Toshkent, O'zbekiston.

Annotatsiya: Mazkur maqolada mustaqil ta'lim yordamida talabalarning yozish ko'nikmalarini rivojlantirish masalasi yoritilgan. Chet tili va adabiyoti yo'nalishida o'qiyotgan talabalarning yozma nutqni egallash darajasi ularning mustaqil fikrlash, tahlil qilish va o'z g'oyalarini ifodalash qobiliyatiga bevosita bog'liqdir. Shuning uchun mustaqil ta'lim metodlarini samarali qo'llash o'quv jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Maqolada mustaqil ta'limning nazariy asoslari, yozish kompetensiyasini shakllantirishda foydalaniladigan metodlar va ularning amaliy natijalari tahlil qilinadi. Shuningdek, yozma nutqni o'qitishda individual yondashuv, ijodiy topshiriqlar va axborot texnologiyalaridan foydalanish orqali talabalarning mustaqil ishlash malakasini oshirish yo'llari ko'rsatib o'tilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, mustaqil ta'limni tizimli va bosqichma-bosqich yo'lga qo'yish talabalarning yozma nutqini, lingvistik tafakkurini hamda o'zini ifoda etish kompetensiyasini sezilarli darajada rivojlantiradi.

Kalit so'zlar: Mustaqil ta'lim, yozish ko'nikmalari, chet tili o'qitish, kompetensiya, individual yondashuv, ijodiy topshiriq, o'zini ifoda etish, ta'lim metodikasi.

METHODOLOGY OF DEVELOPING STUDENTS' WRITING SKILLS THROUGH INDEPENDENT LEARNING (ON THE EXAMPLE OF FOREIGN LANGUAGE AND LITERATURE FIELD)

Kayumova Gulnoz Abduxalilovna

Teacher at the Language Teaching Center, Faculty of Philology

"Alfraganus University". Tashkent, Uzbekistan

Abstract: This article explores the methodology of developing students' writing skills through independent learning, with a particular focus on the field of foreign language and literature. Writing competence plays a crucial role in shaping students' ability to think critically, analyze, and express ideas coherently and creatively. The paper examines the theoretical foundations of independent learning, its methodological approaches, and their practical implementation in enhancing students' writing proficiency. Special attention is given to individualized learning strategies, creative assignments, and the use of modern information technologies that promote self-directed learning. The findings reveal that a systematic and gradual application of independent learning significantly improves students' written expression, linguistic awareness, and ability to present their own ideas effectively.

Keywords: Independent learning, writing skills, foreign language teaching, competence, individual approach, creative tasks, self-expression, educational methodology.

KIRISH

Bugungi kunda oliy ta'lim tizimida talabalar kompetensiyalarini rivojlantirish, ularning mustaqil fikrlashi va ijodiy yondashuvini shakllantirish ustuvor vazifalardan biri sifatida qaralmoqda. Chet tili va adabiyoti yo'nalishida o'qiyotgan talabalar uchun yozish ko'nikmasi nafaqat til o'rganishning bir

bosqichi, balki fikrni izchil, mantiqiy va grammatik jihatdan to'g'ri ifodalash vositasi hamdir. Yozma nutq orqali talaba nafaqat o'z bilimini namoyish etadi, balki tahliliy fikrlash, ijodiy yondashuv va o'zini ifoda etish qobiliyatini ham rivojlantiradi. Shu sababli yozma nutqni o'qitishda mustaqil ta'limdan foydalanish zamonaviy metodika doirasida dolzarb yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Mustaqil ta'lim – bu talabaning o'z bilimini mustaqil ravishda chuqurlashtirishi, o'rganish jarayonida tashabbuskorlik ko'rsatishi va o'z-o'zini rivojlantirishga yo'naltirilgan faoliyati sifatida ta'riflanadi. Bu jarayon talabaning o'zlashtirish tezligi, intilish darajasi, psixologik xususiyatlari va til o'rganish motivatsiyasiga tayanadi. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv tamoyiliga binoan, o'qituvchi talabalarga sharoit yaratadi, yo'l-yo'riq beradi, lekin o'quv jarayonining markazida talabaning o'zi turadi. Aynan mustaqil ta'lim talabaning bilim olish jarayoniga faol ishtirokchi sifatida kirib kelishiga imkon yaratadi.

Yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda mustaqil ta'limning o'zni beqiyosdir. Chunki yozma nutqni shakllantirish uchun nafaqat grammatika va leksika bilimlarini egallash, balki matn qurish, fikrni izchil bayon etish, uslubiy aniqlikka erishish va tahrir qilish malakalarini o'zlashtirish talab etiladi. Bularning barchasi talabaning mustaqil fikrlashi, izlanishi va amaliy mashg'ulotlar orqali shakllanadi.

Chet tili yozma nutqini o'qitishda mustaqil ta'limning samaradorligini oshirish uchun turli interaktiv usullar, onlayn resurslar va o'qituvchi tomonidan tayyorlangan yo'naltiruvchi topshiriqlardan foydalanish zarur. Masalan, esse yozish, fikrni tahlil qilish, mavzuga mos argument keltirish yoki madaniy kontekst asosida yozuv yaratish kabi mashg'ulotlar talabalarning nafaqat til bilimlarini, balki ijodiy tafakkurini ham rivojlantiradi.

Shunday qilib, mustaqil ta'lim talabaning o'zini anglashi, o'z fikrini erkin ifoda etishi va o'z ustida ishlash madaniyatini shakllantiradi. Bu jarayon yozma

kompetensiyani rivojlantirishda asosiy metodik yoʻnalishlardan biri boʻlib, taʼlim tizimining innovatsion va shaxsga yoʻnaltirilgan xususiyatini kuchaytiradi. Shu sababli yozma nutqni oʻrgatishda mustaqil taʼlimdan foydalanish nafaqat taʼlim samaradorligini, balki talabaning ijodkorlik salohiyatini ham oshirishga xizmat qiladi.

METODLAR

Yozish koʻnikmalarini mustaqil taʼlim orqali rivojlantirishda qoʻllaniladigan metodlar oʻquv jarayonining maqsadi, talabalarning tayyorgarlik darajasi va ularning individual xususiyatlariga bogʻliq ravishda tanlanadi. Chet tili oʻqitishda mustaqil taʼlim metodlarini tanlashda asosiy tamoyil — talabaning faol ishtirokini, ijodkorligini va oʻzini ifoda etish qobiliyatini taʼminlashdir. Shu sababli dars jarayonida interaktiv, tadqiqotga yoʻnaltirilgan, muammoli va loyihaviy yondashuvlarga asoslangan metodlar keng qoʻllaniladi.

Eng samarali metodlardan biri bu “process approach” — yozish jarayoniga bosqichma-bosqich yondashuvdir. Bu metodda talaba dastlab gʻoya yaratadi, soʻng reja tuzadi, keyin birinchi nusxani yozadi, tahrir qiladi va yakuniy matnni taqdim etadi. Oʻqituvchi har bir bosqichda yoʻl-yoʻriq beradi, ammo talabaning mustaqil ishlashini ragʻbatlantiradi. Ushbu metod yozuv jarayonini oʻz-oʻzini rivojlantirishga qaratilgan dinamik faoliyatga aylantiradi.

Bundan tashqari, “peer review” — yaʼni talabalar oʻzaro ishlarni baholash usuli ham samarali natijalar beradi. Bu usul orqali talabalar bir-birining yozma ishlarini oʻqib, fikr bildiradi, tahrir takliflari beradi va bu orqali oʻzining ham yozish madaniyatini oshiradi. Mazkur metod talabalar orasida hamkorlik, muloqot va tahliliy fikrlash koʻnikmalarini rivojlantiradi.

Shuningdek, “project-based learning” — loyihaviy taʼlim usuli ham yozma kompetensiyani rivojlantirishda muhim oʻrin tutadi. Talabalar muayyan mavzuda mustaqil izlanish olib boradi, maʼlumotlarni tahlil qiladi va natijada yozma hisobot, maqola yoki esse shaklida oʻz ishlanmalarini taqdim etadi. Bu

usul ularni akademik yozuv madaniyatiga yaqinlashtiradi hamda ilmiy uslubda fikr bildirishni o'rgatadi.

Raqamli texnologiyalar ham mustaqil ta'lim metodlarining ajralmas qismiga aylangan. Bugungi kunda yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda onlayn platformalar (Google Docs, Grammarly, Write&Improve, Padlet) va sun'iy intellektga asoslangan dasturlar talabalarga real vaqt rejimida fikr almashish, tahrir qilish va o'z matnini baholash imkonini bermoqda. Bu texnologiyalar talabaning o'z ustida ishlash jarayonini tezlashtiradi va tahliliy tafakkurni kuchaytiradi.

Shuningdek, yozma mashg'ulotlarda reflektiv yozuv usulidan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. Bu metod talabalarga o'z yozuv jarayonini tahlil qilish, o'zining kuchli va zaif tomonlarini anglash imkonini beradi. O'qituvchi esa bu jarayonda yo'l-yo'riq beruvchi, fikr almashuvchi va motivatsiya beruvchi sifatida faoliyat yuritadi.

Yuqoridagi metodlar birgalikda qo'llanilganda, talaba yozma topshiriqlarni bajarishda nafaqat grammatik aniqlikka, balki mazmuniy chuqurlikka, mantiqiy izchillikka va ijodiy yondashuvga erishadi. Bu esa yozma kompetensiyani rivojlantirishda mustaqil ta'lim metodlarining kompleks tizimi samarali natija berishini tasdiqlaydi.

NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida chet tili va adabiyoti yo'nalishidagi talabalar bilan olib borilgan mustaqil ta'lim asosidagi yozuv mashg'ulotlari ularning yozish ko'nikmalariga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Dastlabki bosqichda talabalar yozma topshiriqlarni bajarishda asosan o'qituvchiga tayanar, fikrni mustaqil ifodalashda qiynalar, matnni strukturaviy tashkil etishda xatolarga yo'l qo'yar edilar. Ammo mustaqil ta'lim metodlarini joriy etish natijasida talabalar asta-sekin o'z fikrlarini mustaqil ravishda shakllantirishni, g'oyalarni rejalashtirishni va yozuv jarayonini tahlil asosida olib borishni o'rgandilar.

Tajriba davomida talabalarga bir nechta bosqichli topshiriqlar berildi: birinchi bosqichda — mavzuni tahlil qilish va asosiy gʻoyani tanlash, ikkinchi bosqichda — reja tuzish va matn tuzilmasini ishlab chiqish, uchinchi bosqichda esa — yozma matnni yaratish va tahrir qilish. Har bir bosqichda oʻqituvchi yoʻnaltiruvchi sifatida ishtirok etdi, ammo talabalarga mustaqil qaror qabul qilish erkinligi berildi. Ushbu yondashuv natijasida talabalarning yozma nutqi yanada izchil, grammatik jihatdan toʻgʻri va mazmunan boy boʻlib bordi.

Maqsad/ Fokus	Asosiy gʻoyalar	Qoʻllang an metodla r	Texnolo giyalar	Baholas h/ Monitori ng	Kuzatilg an taʼsir	Tavsiyal ar
Mustaqil taʼlim orqali yozma kompete nsiyani rivojlant irishning dolzarbli gi	Yozuv – izchil fikr va tahliliy-ijodiy ifoda vositasi; shaxsga yoʻnaltirilgan yondashuv; talaba markazd	Yoʻnaltiruvchi topshiriqlar, interaktiv yondashuvlar, esse va argumentatsion yozuv	Onlayn resurslardan foydalani	Jarayoni yondashuv va tahrir koʻnikmalarini shakllantirish zarurati	Ijodkorlik va oʻzini ifoda etish salohiyati ortadi	Mustaqil taʼlimni tizimli integratsiya qilish
Talabani ng faol ishtiroki ni va ijodkorli gini taʼminla sh	Bosqichma-bosqich yozish (process approach), oʻzaro tahlil (peer review), loyihaviy taʼlim	Process approach; Peer review; Project-based learning; Reflektiv yozuv	Google Docs, Grammarly, Write&Improve, Padlet, SI asosidagi vositalar	Bosqichma-bosqich fikr-mulohaza; oʻzaro baholash; refleksiya	Mazmuniy chuqurlik, izchillik, ijodiy yondashuv kuchayadi	Metodlarni kompleks qoʻllash, talabalarga erkinlik berish

Mustaqil ta'lim joriy etilgach yuzaga kelgan o'zgarishlar	Mustaqil rejalashtirish va tahrir qilish ko'nikmalari shakllandi; ijodiy/tahliliy fikr oshdi	Ko'p bosqichli topshiriqlar; Peer review; Refleksiya	Grammarly, Google Docs (tekshiruv va tahrir)	Jarayoni y kuzatuv; o'z-o'zini baholash; dinamik o'sish tahlili	Izchillik, grammatik aniqlik, motivatsiya va o'zini baholash kuchaydi; o'rganish uslubi shakllandi	Bosqichli topshiriqlarni davomiy qo'llash, mustaqil qaror erkinligini kengaytirish
Metodik va psixologik jihatlarini tahlil qilish	Yozuv – ijodiy faoliyat; o'qituvchi – yo'naltiruvchi; demokratik o'quv muhit	Individual topshiriqlar, peer assessment, reflektiv yozuv	Onlayn platformalar, interaktiv tahlil vositalari, SI dasturlari	Real vaqtli tahlil; o'zaro fikr almashuv; refleksiya	Tanqidiy tafakkur, muloqot va madaniy atlararo tushuncha rivojlandi	Ishonchli va erkin fikr muhitini yaratish, individual uslublarini hisobga olish
Yondashuvning umumiy samarasi va shartlari	Talaba faol ishtirokchi; yozuv – ijodiy/analitik faoliyat; sifatli baholash muhim	Shaxsga yo'naltirilgan topshiriqlar, muntazam refleksiya	Zamonaviy texnologik vositalar (umumiy)	Rag'batlantiruvchi baholash, o'sishni e'tirof etish	Grammatik aniqlik, uslubiy uyg'unlik va mantiqiy izchillik oshadi	Doimiy metodik komponent sifatida joriy etish; ustuvor yo'nalish sifatida keng tatbiq

Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, mustaqil ta'lim orqali yozish jarayonida qatnashgan talabalarning ijodiy fikrlash darajasi va tahliliy yondashuvi oshdi. Ular yozuv jarayonini faqat topshiriq emas, balki o'z fikrini ifoda etish vositasi sifatida qabul qila boshladilar. Talabalar o'z ishlariga reflektiv yondashishni o'rgandilar, ya'ni har bir yozilgan matnni tahlil qilib, keyingi bosqichlarda xatolarini kamaytirish imkoniyatini topdilar.

O‘rganilgan ma’lumotlar shuni ko‘rsatdiki, yozuv mashg‘ulotlarida “peer review” — o‘zaro tahlil metodidan foydalanish samarali natija berdi. Talabalar bir-birining ishlarini baholash orqali tahrir qilish madaniyatini o‘zlashtirdilar, bu esa ularning tahliliy tafakkurini kuchaytirdi. Bundan tashqari, elektron vositalar — Grammarly, Google Docs kabi platformalar yordamida yozma ishlarni tekshirish va tahrir qilish jarayoni talabalar uchun qulay muhit yaratdi.

Shuningdek, talabalarning yozish motivatsiyasi va o‘z-o‘zini baholash qobiliyati ham ancha oshdi. Ular mustaqil ish jarayonida o‘zlarining yutuqlarini kuzatish, rivojlanish dinamikasini tahlil qilish va o‘z ustida ishlashni davom ettirishga intila boshladilar. O‘quv semestri davomida yozma topshiriqlarni muntazam bajarib borish natijasida talabalarning o‘z fikrini aniq, mantiqan asosli va usluban mos tarzda ifoda etish ko‘nikmalari sezilarli darajada yaxshilandi.

Yozuv kompetensiyasini rivojlantirishda mustaqil ta’limning yana bir ijobiy natijasi shundaki, talabalar o‘zining shaxsiy o‘rganish uslubini shakllantira boshladilar. Ular qaysi sharoitda samarali ishlashlarini, qanday metodlar ularga qulay ekanini aniqlab oldilar. Natijada o‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi muloqot jarayoni hamkorlik ruhida, ijodiy asosda davom etdi. Shu tarzda, mustaqil ta’lim nafaqat yozish kompetensiyasini rivojlantirdi, balki talabalarning o‘zini anglashi va shaxsiy o‘rishini ham qo‘llab-quvvatladi.

MUHOKAMA

Olib borilgan tadqiqotlar va tajriba darslari shuni ko‘rsatdiki, mustaqil ta’lim yozish ko‘nikmalarini rivojlantirishda o‘ziga xos metodik va psixologik afzalliklarga ega. Talabalar yozma faoliyatda faol ishtirok etgan sari, ularning til vositalaridan ongli foydalanish, mantiqiy fikr yuritish va mazmuniy tuzilmani shakllantirish darajasi oshadi. Mustaqil ta’lim jarayonida talaba o‘z fikrini shakllantirishdan tortib, uni tahlil qilish va tahrir etishgacha bo‘lgan barcha bosqichlarni mustaqil bajargani sababli, u nafaqat til bilimlarini, balki o‘quv strategiyasini ham egallaydi.

Muhokama jarayonida aniqlangan asosiy jihatlardan biri shundan iboratki, mustaqil ta'lim yozuv jarayonini o'quv topshirig'idan ijodiy faoliyatga aylantiradi. Talaba yozma ishni faqat baho olish vositasi sifatida emas, balki o'z fikrini ifodalash, o'z dunyoqarashini namoyon etish va shaxsiy tajribasini ifodalash imkoniyati sifatida ko'ra boshlaydi. Bu esa yozma kompetensiyani rivojlantirishda ichki motivatsiyaning asosiy omiliga aylanadi.

Yana bir muhim jihat — o'qituvchining roli o'zgarishidir. Mustaqil ta'lim sharoitida o'qituvchi bilim manbai emas, balki yo'naltiruvchi, maslahat beruvchi va refleksiya jarayonining ishtirokchisi sifatida harakat qiladi. U talabalarga yo'l ko'rsatadi, ularning mustaqil izlanishlarini tahlil qiladi, lekin yakuniy qarorni talabaning o'zi qabul qiladi. Bunday yondashuv ta'lim jarayonini demokratlashtiradi, talabaning mustaqilligi va javobgarligini oshiradi.

Muhokama davomida shuningdek, mustaqil ta'limni samarali tashkil etish uchun zarur shart-sharoitlar aniqlanadi. Avvalo, ta'lim muhiti o'zaro ishonch, ijodkorlik va erkin fikrlash tamoyillariga asoslanishi lozim. O'qituvchi talabalarning har xil o'rganish uslublarini hisobga olib, individual topshiriqlarni shakllantirishi kerak. Bundan tashqari, zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish yozma mashg'ulotlarni yanada samarali qiladi. Masalan, onlayn yozma platformalar, interaktiv tahlil vositalari va sun'iy intellekt asosidagi dasturlar talabalarning yozma ishlarini real vaqt rejimida tahlil qilish imkonini beradi.

Mustaqil ta'lim natijasida talabalarda reflektiv fikrlash shakllanadi — ular o'z yozuvlarini tahlil qiladi, o'z xatolarini aniqlaydi va tuzatish yo'llarini topadi. Bu esa yozuv sifatining uzluksiz yaxshilanishini ta'minlaydi. Shuningdek, talabalarning o'zaro fikr almashuvi (peer assessment) yozma faoliyatda muloqot, madaniyatlararo tushuncha va tanqidiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Muhokama natijalari shuni ko'rsatadiki, mustaqil ta'lim nafaqat til kompetensiyalarini, balki ijtimoiy-psixologik jihatdan ham talabalarning

rivojlanishiga yordam beradi. Ular o'z fikrini bildirishdan cho'chimaydi, muloqotga kirishadi va o'z bilim darajasini oshirishga intiladi. Eng muhimi, mustaqil yozuv faoliyati ularni o'z ustida ishlaydigan, tanqidiy fikrlaydigan va ijodiy qaror qabul qila oladigan shaxs sifatida shakllantiradi. Shu jihatdan mustaqil ta'lim yozma kompetensiyani rivojlantirishda zamonaviy pedagogikaning asosiy metodik yo'nalishlaridan biri sifatida qaraladi.

XULOSA

Mustaqil ta'lim yordamida talabalarning yozish ko'nikmalarini rivojlantirish zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas tarkibiy qismiga aylandi. Olib borilgan tahlillar va tajriba natijalari shuni ko'rsatadiki, talaba mustaqil ishlashga, fikrini mustaqil shakllantirishga va yozma jarayonni o'z boshqaruvi ostida olib borishga o'rgatilganida, u nafaqat yozuv ko'nikmasini, balki shaxsiy o'sish, ijodkorlik va analitik tafakkurni ham rivojlantiradi. Mustaqil ta'lim talabaning o'quv jarayonidagi faolligini kuchaytiradi, uni o'z bilimining egasiga aylantiradi va natijada ta'lim sifatini tubdan yaxshilaydi.

Yozuv kompetensiyasini rivojlantirishda mustaqil ta'limning asosiy afzalligi shundaki, bu yondashuvda talaba o'rganish jarayonida passiv emas, balki faol ishtirokchi sifatida namoyon bo'ladi. U o'z yozuvini rejalashtiradi, fikrini ifodalaydi, tahlil qiladi va natijani baholaydi. Bu bosqichlar orqali talaba o'zining til bilimini ongli ravishda qo'llashni o'rganadi. Natijada, yozma nutq faqat grammatik mashq emas, balki ijodiy, kommunikativ va analitik faoliyatga aylanadi.

Mustaqil ta'lim metodlarini samarali joriy etish uchun bir nechta shartlar muhim: o'qituvchi va talaba o'rtasida doimiy hamkorlik, shaxsga yo'naltirilgan topshiriqlar tizimi, muntazam refleksiya jarayoni va zamonaviy texnologik vositalardan foydalanish. Shuningdek, baholash jarayoni talabaning harakatini rag'batlantiruvchi, uning o'sishini e'tirof etuvchi shaklda tashkil etilishi zarur.

Tajriba natijalari shuni ko'rsatadiki, mustaqil ta'lim asosida yozuv mashg'ulotlarini olib borish talabalarning grammatik aniqligi, uslubiy

uyg'unligi, mantiqiy izchilligi va tahliliy fikrlashini ancha oshiradi. Bu esa ularning yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirishda muhim natija hisoblanadi. Bundan tashqari, mustaqil ta'lim jarayonida o'z-o'zini baholash va refleksiya talabani shaxsiy javobgarligini kuchaytiradi, bu esa uni o'z ustida ishlaydigan yetuk mutaxassis sifatida shakllantiradi.

Umuman olganda, mustaqil ta'lim yordamida yozish ko'nikmalarini rivojlantirish nafaqat chet tili o'qitish jarayonining sifatini oshiradi, balki zamonaviy ta'limning asosiy maqsadi — mustaqil fikrlaydigan, ijodkor, raqobatbardosh va o'zini rivojlantirishga tayyor shaxsni tarbiyalashga xizmat qiladi. Shu sababli bu yondashuvni o'quv jarayonining doimiy metodik komponenti sifatida qo'llash, chet tili o'qituvchilari faoliyatida esa ustuvor yo'nalish sifatida keng joriy etish zarurdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov, B. (2022). Chet tili o'qitishda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim metodlari. Toshkent: Ilm Ziyo.
2. Abdullayeva, N. (2021). Yozma nutqni rivojlantirishda individual yondashuvning o'rni. "Til va ta'lim" jurnali, 3(2), 45–50.
3. Кадырова, З. З. (2021). Лексические издания в формировании перифраза о первом перифразе в прозе Алишера Навои. *Журнал филологических исследований*, 6(1), 17-23.
4. Kadirova, Z. Z. (2022). The role of the names of precious stones in the formation of anthroponyms in the Uzbek language. *International Scientific Journal Theoretical & Applied Science*, 1(1), 182-187.
5. Qodirova, Z. Z. (2019). Perifraza obrazli idroq mahsuli. *Ilm sarchashmalari*, 1(1), 54-57.
6. Abdullaeva, B. P. (2023). Characteristics of possession of the ball while the senior and preparatory groups of preschool institutions perform the elements of children's soccer. *Conferencea*, 207-213.
7. Kadyrova, Z. (2021). The lexical units in the formation of periphrasis (on the example of periphrases in the prose works of Alisher Navoi). *Журнал филологических исследований*, 6(2), 17-23.

8. Utayev, A. Y. L. (2020). Political education of teachers in modern education. *Science and Education*.
9. Utaev, A. Y., & Matyakubova, M. B. (2019). Psychological foundations of speech development. In *Scientific-practical conference" Modern system cluster in the context of innovations and reforms in education: problems, approaches and prospects* (Vol. 1, pp. 193-194).
10. Brown, H. D. (2015). *Principles of Language Learning and Teaching*. New York: Pearson Education.
11. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Longman.
12. Richards, J. C., & Rodgers, T. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.
13. Little, D. (2007). Language learner autonomy: Some fundamental considerations revisited. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 1(1), 14–29.